

METAFIZIČNA POEZIJA ANGLEŠKEGA BAROKA

Prevedla Nada Grošelj

6

© Družina, 2022
Vse pravice pridržane

Slika na ovitku
Annibale Carracci
Allegoria della Verità e del Tempo, 1584/85,
Royal Collection, Hampton Court

METAFIZIČNA POEZIJA ANGLEŠKEGA BAROKA

Dvojezična izdaja

Prevedla *Nada Grošelj*

Ljubljana
2022

METAFIZIČNA POEZIJA ANGLEŠKEGA BAROKA

Prevedla *Nada Grošelj*

Uredil *Brane Senegačnik*

Oprema in prelom *Lucijan Bratuš*

Izdala in založila
Družina d. o. o.
zanjo *Tone Rode*

Natisnjeno v Sloveniji
Ljubljana 2022

Naklada 200 izvodov

Knjižno delo je izšlo v okviru knjižnega programa,
ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije v letu 2022.

ZALOŽBA
DRUŽINA

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111-194
821.111.09-1

METAFIZIČNA poezija angleškega baroka / prevedla
Nada Grošelj. - Dvojezična izd. - Ljubljana : Družina,
2022. - (Sidera ; 6)

ISBN 978-961-04-0954-0
COBISS.SI-ID 128344579

Kazalo

John Donne

- 10 The Good Morrow
- 11 Dobro jutro
- 12 The Undertaking
- 13 Podvig
- 16 A Valediction of Weeping
- 17 Poslovilna pesem v solzah
- 18 The Relic
- 19 Relikvija
- 22 'Death be not Proud'
- 23 »Smrt, nič se ne šopiri«
- 24 'What if this Present'
- 25 »Kaj če bi ,zdaj'«
- 26 'Since She whom I Loved'
- 27 »Kar ljubljena«

Edward Herbert, lord Herbert cherburyjski

- 30 A Meditation upon his Wax Candle Burning Out
- 31 Meditacija ob dogorevajoči sveči

Aurelian Townshend

- 38 A Dialogue Betwixt Time and a Pilgrim
- 39 Dialog med Časom in romarjem

Sir Francis Kynaston

- 44 To Cynthia: On Her Mother's Decease
- 45 Cintiji: ob slovesu njene matere

Henry King

- 48 The Exequy
- 49 Pogrebna slovesnost

George Herbert

- 58 Life
- 59 Življenje
- 60 Death
- 61 Smrt

Life

I made a posy, while the day ran by:
Here will I smell my remnant out, and tie
 My life within this band.
But time did beckon to the flowers, and they
By noon most cunningly did steal away, 5
 And withered in my hand.

My hand was next to them, and then my heart:
I took, without more thinking, in good part
 Time's gentle admonition:
Who did so sweetly death's sad taste convey, 10
Making my mind to smell my fatal day;
 Yet sug'ring the suspicion.

Farewell, dear flowers, sweetly your time ye spent,
Fit, while ye lived, for smell or ornament,
 And after death for cures. 15
I follow straight without complaints or grief,
Since if my scent be good, I care not, if
 It be as short as yours. 18

Smrt

Smrt, svojčas si bila oduren tvor,
nič drugega kot kost,
otožnih vzdihov tožni plod,
odprtih ust, iz njih ni prišel zvok.

Kajti prišla naj bi čez nekaj let – 5
mogoče šest, deset,
ko že zgubili bi zavest –
in kost bi preperela, trup sprhnel.

Prekratkovidno smo samo to plat 10
uzrli, našli tu
lupine zapuščenih duš
brez solz, ki solze vzbujajo – suh prah.

A smrt Odrešenika ti v obraz 15
je vlila več krvi:
si lepa, polna milosti
in zaželena, kot je dobra stvar.

Saj zdaj te zremo vedro in prešerno 20
kakor na sodni dan,
ko duša obleče nov ornat
in vse koščice bo odelo lépo.

Zato je smrt kot sen; in pol vsegà, 24
kar naše je, predamo
v pošteno, zvesto grobno jamo,
pod vzglavje damo puh – ali pa prah.

priklicati nekaj, česar smo se že naučili, morda preučiti kaj novega. Četudi nas njihova veličina redko dvigne, nas pogosto preseneti njihova ostroumnost; četudi domišljiji ne ustrezajo vedno, vsaj uporabijo sposobnost refleksije in primerjave, v gmoti materialov, ki jih je nakopičila domiselna absurdnost, pa včasih najdemo zakopano pristno duhovitost in koristno vednost – mogoče sta neotesano izraženi, vendar koristita tistim, ki poznajo njuno vrednost; ko sta pregledno razširjeni in elegantno zloščeni, pa lahko dasta lesk delom, ki so primernejša, a manj prekipjevajo od sentimenta.

Dodatek 2

**T. S. Eliot, recenzija izdaje *Metafizična lirika*
in poezija iz sedemnajstega stoletja:
*od Donna do Butlerja.***

Izbral, uredil in spremni esej napisal Herbert J. C. Grierson (Oxford: Clarendon Press. London; Milford). V književni prilogi *Timesa*, oktober 1921.⁶

(O »oddvojitvi tankočutnosti«)

Ko je profesor Grierson zbral te pesmi iz opusa generacije, ki jo pogosteje omenjamo kot beremo in pogosteje beremo kot s pridom preučujemo, nam je izkazal nezamenarljivo uslugo. Seveda bo bralec ob odkrivanju pesmi izpod peresa, denimo, Aureliana Townshenda ali lorda Herberta cherburyjskega,⁷ zajetih v njegov izbor, naletel

6 Spletni vir besedila: https://www.uwyo.edu/numimage/eliot_metaphysical_poets.htm.

7 Oba sta vključena v naš izbor.

tudi na številne, ki so ohranjene že v drugih antologijah. Toda takšna antologija nima enakega namena kot občudovanja vredna izdaja karolinskih pesnikov,⁸ ki jo je oskrbel profesor Saintsbury, ali kot *Oxfordska knjiga angleške poezije* (*Oxford Book of English Verse*). Knjiga g. Griersona je že sama po sebi kritiško delo in izziv kritištvu; po našem mnenju je upravičeno vključil tolikšno število Donnovih⁹ pesmi kot dokumentacijo »metafizične poezije«, čeprav so dostopne že drugje (resda ne v prav številnih izdajah). Zveza »metafizična poezija« se že dolgo uporablja kot zmerljivka ali kot etiketa za slikovit in všečen okus. Vprašanje pa je, koliko so tako imenovani metafiziki sestavljali šolo (v našem času bi rekli »gibanje«) in koliko se je ta »šola« ali »gibanje« oddaljevala od glavnega toka.

Metafizične poezije ni samo izredno težko opredeliti, temveč se je tudi težko odločiti, kateri pesniki jo ustvarjajo in v katerih pesmih. Poezija Johna Donna (Donnu se Marvell in škof King¹⁰ včasih približata bolj kot katerikoli drug avtor) je poznoelizabetinska in njeno vzdušje je pogosto zelo blizu Chapmanovemu.¹¹ »Dvorska« poezija korenini v Jonsonu,¹² ki si je obilno izposojal iz latinske,

8 Med angleške »karolinske« pesnike, tako imenovane po štiriindvajsetletnem obdobju, ko je bil na angleškem prestolu Karel I. (1625–1649), sodijo tako metafiziki kot »kavalirski« ali »gosposki« pesniki (*Cavalier poets*). Slednji so podpirali kralja Karla I. proti puritancem in pisali elegantno, duhovito in lahkotno, obenem pa se udeleževali kot vojniki, dvorjani in galani. Med tema skupinama ni vselej jasne ločnice; iz našega izbora metafizikov se, denimo, Thomas Carew in John Suckling uvrščata v obe.

9 John Donne, glej izbor.

10 Andrew Marvell in Henry King, oba zastopana v našem izboru.

11 George Chapman (1559–1634), angleški renesančni dramatik, prevajalec in pesnik.

12 Ben Jonson (1572–1637), vpliven angleški dramatik in pesnik.

in ugasnila je v naslednjem stoletju s Priorjevim¹³ sentimentom in duhovitostjo. Naposled je tu še nabožna poezija Herberta, Vaughna in Crashawa¹⁴ (njihovi odmevi so veliko pozneje zazveneli pri Christini Rossetti in Francisu Thompsonu); Crashaw, ki je včasih globlji in manj sektaški od drugih, se s svojimi značilnostmi vrača prek elizabetinskega obdobja k zgodnjim Italijanom. Težko je izbrskati točno določeno rabo metafore, primere ali kakega drugega *conchetto*, ki bi bila skupna vsem pesnikom, obenem pa dovolj pomembna slogovna poteza, da bi izdvojila te pesnike kot skupino. Donne in pogosto tudi Cowley uporabljata sredstvo, ki ga včasih štejemo za značilno »metafizično«: besedno figuro razvijeta (v nasprotju z zgoščanjem) tako daleč, kolikor domiselnost sploh dopušča. Povsem vsakdanjo primerjavo sveta s šahovnico, na primer, Cowley razvije v dolgih kiticah (*Usoda*), medtem ko Donne v pesmi *Poslovilna: ne žaluj*¹⁵ elegantneje razdela primerjavo para zaljubljenecv s šestilom. Kje drugje pa ni zgolj razdelana vsebina primerjave, temveč se pesem razvija s hitrimi miselnimi asociacijami, ki zahtevajo od bralca precejšnjo gibkost.

Na kroglo ve 10
risar, ki ima pri roki kak preris,
Evropo z Afriko postaviti,
iz ničā ustvariti vesoljni svet.
Vsak kap solzé,

13 Matthew Prior (1664–1721).

14 S Herbertom ni mišljen prej omenjeni Edward Herbert, lord cherburyjski, temveč njegov brat George Herbert. Tudi George Herbert, Henry Vaughan in Richard Crashaw so vključeni v naš izbor.

15 V izvorniku A *Valediction: Forbidding Mourning*. V slovenščino jo je prepesnil Marjan Strojan v svoji *Antologiji angleške poezije* (Ljubljana: Cankarjeva založba, 1996).